

Discurs de Joan Manuel Serrat d'acceptació del títol de doctor honoris causa per la Universitat Pompeu Fabra

Barcelona, 14 de juny del 2011

Rector Magnífic de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona,
Digníssimes autoritats acadèmiques i civils,
Professors i alumnes,
Amigues i amics,

Com és habitual en aquests casos, començaré per agrair la distinció amb la qual m'honoren, i que accepto molt satisfet. Especialment satisfet pel fet de ser la Universitat Pompeu Fabra, una institució del meu país, de la meva ciutat, la que em guardona.

De les coses meravelloses que m'ha regalat el meu ofici, una d'elles ha estat la de viatjar, anar pel món sense que em forcessin a fer-ho circumstàncies de penúries econòmiques o polítiques.

Així he conegut altra gent i altres països, i de la mateixa manera que hi ha persones a les quals això els referma i concreta el sentiment de pàtria en la llunyania, a mi me l'ha eixamplat en el descobriment.

Conec gent per a qui la pàtria es concreta en la cartera. D'altres per a qui la pàtria és la llengua. Per a alguns és la infantesa, i per a la meva mare la pàtria estava allà on menjaven els seus fills. Jo he reconegut la pàtria pels camins. En qualsevol dels casos el que és segur és que passa per Barcelona i, com us deia, tot plegat fa que em senti doblement honorat pel guardó que m'oferiu.

D'altres, com jo, vam aprendre l'ofici d'escriure i de cantar. D'altres que també ho aprengueren d'uns altres, i vull creure que amb el meu treball contribueixo a estimular aquells que segueixen aquest camí.

Estic segur que els qui han considerat oportú concedir-me aquest títol de doctor ho han fet amb la intenció de reconèixer l'obra d'un individu, però sàpiguen que també estan reconeixent un col·lectiu de dones i homes que han fet de l'ofici de cantar i de fer cançons la seva vida. Gent que camina dignificant poèticament i musicalment la cançó i per a la qual el valor i la força de la paraula són fonamentals. Amb tots ells vull compartir aquest reconeixement.

Fa més de quaranta anys que faig cançons posant música a versos propis i aliens. Aquest és el meu ofici i alhora la meva manera de guanyar-me la vida.

Si no fes cançons mai no se m'hauria acudit pujar a un escenari a cantar professionalment, de la mateixa manera que si no m'agradés cantar l'acte d'escriure cançons no hauria estat la meva manera natural d'expressar-me i de comunicar-me amb els altres. Una cosa m'ha dut a l'altra.

Em reconec en el doble i singular ofici d'escriure cançons i de cantar-les. M'agrada el que faig, i sempre he agraït a la vida el privilegi que representa fer el que a un li agrada i viure d'això... i que et paguin bé... i que sempre et donin taula als restaurants.

En qualsevol cas, però, no voldria confondre ningú i donar la imatge d'una persona que es passa la vida fent-se el fatxenda amb les muses. Jo no sóc un compositor a qui no paren de rajar-li de les butxaques cançons nascudes per generació espontània.

Sense que serveixi de precedent, els explicaré una anècdota. A l'escola d'Agricultura, on vaig estudiar cinc anys, el professor de Mecànica, el doctor Queixal, ens deia que hi havia dues maneres d'estudiar. Una, per osmosi. És a dir, que n'hi havia prou de posar-se el llibre sota l'aixella, prémer ben fort i els coneixements, per osmosi, es transmetien del llibre a l'individu.

També, afegia, hi ha una altra manera d'aprendre. És més laboriosa, però també més eficaç. Consisteix a obrir el llibre, clavar els colzes a la taula i posar-se a estudiar.

Així he escrit les meves cançons. Mirant què passava al meu voltant i dins meu. Escoltant les veus del carrer i els seus ecos. Deixant per escrit els meus pensaments. I sempre treballant. Treballant les paraules com el terrisser fa amb el fang i el ferrer amb el ferro, i si les muses arriben i em donen un cop de mà, els ho agraeixo.

Diu el refrany que "qui canta, el seu mal espanta". I és veritat. Cantant conjures els dimonis i converteixes els somnis en modestes realitats.

Amb la distinció que avui m'atorguen no sé si estan elevant l'artesà que em sento a la categoria d'artista o potser, senzillament, reconeixent els mèrits de l'artesà. M'és igual. Les dues coses m'estan bé.

Canto el que escric i de vegades el que escriuen d'altres. He posat música a versos de grans poetes castellans com Antonio Machado, Mario Benedetti o Miguel Hernández i també catalans, com Salvat Papasseit, Carner, Foix o Palau i Fabre.

La cançó és una bona manera de difondre les seves veus, però confesso que no ha estat aquest el motiu que em va dur a convertir els seus versos en cançons, sinó més aviat el fet de descobrir en versos d'altres allò que jo volia dir i la manera com volia dir-ho. Posar-los música va ser el resultat de topar-me amb versos que canten.

Sóc fruit del temps i del món que m'ha tocat viure, i sempre m'he sentit lligat als esdeveniments socials i polítics, convençut que l'home és el protagonista del seu destí. Tot el que succeeix al meu voltant m'afecta, de la mateixa manera que penso que tot el que fem d'una manera o altra influeix la resta del món, ni que sigui mínimament.

En la immensitat del món no som més que una petita cèl·lula del seu organisme, però totes les cèl·lules són importants, i hem de ser conscients de la nostra petita importància, especialment ara que vivim temps de confusió i d'angoixa. Temps de soledat i de falta de referents en què la gent ha perdut la confiança en el sistema, en els seus representants i en les institucions. En què els joves se senten estafats i els majors traïts. Més que mai ens necessitem, tots som importants i tots ens hem de sentir importants.

En els darrers anys ha estat extraordinari el creixement tecnològic i científic que hem viscut, però també ha estat molt gran la pèrdua de valors morals de la nostra societat.

Terribles les destrosses a la natura, moltes de les quals irreparables. Vergonyosa la corrupció que des del poder es filtra a tota la societat, que accepta i fins i tot vota polítics encausats per conductes immorals que acaben sent referents i ídols populars.

Potser no estem vivint només una crisi financera, sinó una crisi del model de vida.

I malgrat tot, és sorprenent el conformisme i la despreocupació amb què tot això és vist per bona part de la societat espanyola, com si fos un malson del qual tard o d'hora ens en sortirem i que les coses tornaran a ser com abans.

Espectadors i víctimes alhora semblen esperar que els mateixos que ens han dut fins aquí ho resolguin.

No crec que aquest sistema desigual i inestable en què vivim, en el qual un petit nombre d'institucions financeres i multinacionals controlen el mercat i les condicions de vida de milions de persones, estigui per la feina de regalar-nos pau i tranquil·litat. I el mateix penso dels governs, que si en algun moment estaven decidits a posar fi a aquesta era d'irresponsabilitat, han acabat donant milers de

milions de dòlars als irresponsables i imposant mesures restrictives que afecten els més febles.

La cobdícia d'uns i la incompetència dels altres. La ignorància d'aquests, i la poca vergonya de molts, ens han situat en un mercat on tot té un preu, on tot es compra i tot es ven.

Cal recuperar els valors democràtics i morals que han estat substituïts pels del mercat. Nosaltres, la gent del carrer, els hem de recuperar, perquè els qui ens han dut fins aquest merder no ho faran per nosaltres. Potser no sabem quin es el camí més curt, però el que sí que sabem és quins són els camins que no hem de triar mai més. Si no ho fem nosaltres se n'ocuparà la natura, com el riu que busca el seu camí quan li barren el pas.

El que està passant als carrers i les places de tot Espanya, que s'han omplert de dones i homes, de joves i vells exigint un canvi social, una democràcia real, un dret de participar en les decisions, ha estat un crit d'atenció. És responsabilitat de tots obrir els ulls i despertar una societat adormida. És un dret i una obligació restaurar la memòria i reclamar un futur.

M'ha semblat important dir-ho avui i aquí. En una casa de cultura, on es fomenten els valors de l'humanisme, avui tan maltractat, i davant d'una joventut que més que mai necessita reconèixer-se i ser reconeguda. Una joventut que necessita confiar en el futur d'esperança que ells representen i que encara són.

Només em queda agrair als amics que avui ens acompanyen la seva presència. Als qui no hi són, el meu record, en especial al meu company, amic i germà Quico Sabaté, que m'hauria ajudat a fer un discurs més divertit.

A tots els qui des d'Amèrica ho celebren amb mi, des de l'Argentina fins a Mèxic, passant per l'Uruguai, Xile, el Perú, l'Equador, Bolívia, Colòmbia, Veneçuela, Panamà, Nicaragua, Costa Rica, El Salvador, Hondures i Guatemala.

Gràcies a tots

Ara els cantaré una cançó. Moltes gràcies